

Etnológia v praxi: perspektívy aplikovaného výskumu

**Kristína Jamrichová
Eva Šipöczová**

- 6 prednášok
(24.2., 10.3., 24.3., 7.4., 21.4., 5.5.)
- Dvaja hostia z praxe
- Prednášky a semináre

- Kontakty:

k.jamrichova@mail.muni.cz

sipoczova@mail.muni.cz

Požiadavky na ukončenie

- Dochádzka (max. 1 neúčast')
- Vypracovanie 4 priebežných zadaní (ich odovzdanie je nutné k prijatiu záverečného projektu) – spolu 40 %
- Prezentácia projektu – 10 %
- Vypracovanie výskumného projektu (min. 10 normostrán, tzn. 18000 znakov) – 50 %
- Hodnotenie – v sylabe

Esej – zadanie č. 1

- **Vložiť do ODEVZDÁRNY predmetu do 8.3.2015, do polnoci.**
- Esej – min. 2, max. 5 normostrán (3600 – 9000 znakov)
- **Téma: Oblasti uplatnenia aplikovanej etnológie**
 - Vyberte jednu oblasť – odôvodnite prečo
 - V rámci vybranej oblasti popíšte tri konkrétne problémy

"The purpose of anthropology is to make the world safe for human differences."

Ruth Benedict

- Kde by sme sa my – etnológovia a antropológovia - mohli uplatniť mimo klasické vedecké a múzejné inštitúcie?
- Čo si predstavíte pod pojmom „aplikovaná etnológia“?
- Čo vás zaujalo na predmetoch kolegov z ÚEE, ktoré boli venované aplikovanej etnológii?
- Čo by ste sa v rámci tohto predmetu chceli dozvedieť a vyskúšať?

Aplikované humanitné vedy

- Vychádzajú zo základného vedeckého výskumu/poznania
- Využívajú teoretické a metodologické poznatky pri riešení sociálnych problémov
- Analyzujú problémy, poskytujú riešenia postupy apod.

Oblasti

- rozvojová pomoc, minority a migranti, verejný priestor, školstvo...

Formovanie

- Koloniálna prax
- Výskum cudzích kultúr
- Výskum minorít v rámci domácej kultúry
- Hľadanie možných riešení a zlepšenie situácie

Bartolomé de las Casas: *Brevísima relación de la destrucción de las Indias* (O krajinách indijských pustošení a vyludňovaní správa najstručnejšia, 1552) – de las Casas (pôsobil ako misionár v mexickom Chiapas) antropologicky popísal pôvodných obyvateľov latinskoamerických kolónií a dielom položil okrem iného aj základy ľudskoprávnej teórie a praxe.

Ruth Benedictová: *Chryzantéma a meč* (The Chrysanthemum and the Sword: The patterns of Japanese Culture, 1946) – štúdia napísaná z požiadavky Úradu Spojených štátov pre vojenské informácie pre účely lepšieho porozumenia japonskej mentality v druhej svetovej vojne.

Fray Bartolomé de las Casas

Ďalšie používané pomenovania:

– užitá, praktizujúca, verejná, akčná,
angažovaná

– rozvojová, obhajujúca, forenzná,
medicínska, mierová, vzdelávacia, obchodná

· **Základný výskum**

- poznanie
- zadávateľom je najčastejšie vedecká inštitúcia
- vedec sám rozhoduje, čo bude skúmať
- dlhodobý výskum

· **Aplikovaný výskum**

- zmena konkrétnych problémov
- zadávateľom môžu byť rôzne inštitúcie
- Výskum je podmienený požiadavkami zadávateľa
- Krátkodobé výskumy

Kritika aplikovaného výskumu zo strany vedy :

- mimovedecké vplyvy na výskum zo strany zadávateľa
- politizácia
- etika výskumu

Ako by podľa vás mohlo dôjsť k prekročeniu etických hraníc v rámci aplikovaného výskumu ?

Ako by mohlo dochádzať ku konfliktu, stretu záujmov?

Typy aplikovaného výskumu:

- policy analysis
- evaluation
- impact assessment
- needs assessment
- community planning
- advocacy
- cultural brokerage
- social marketing
- cultural resource management

Aztécke stvárnenie chorej postihnutej kiahňami z tzv. *Florentínskeho kódexu*, teda najzachovalejšej kópie *Všeobecnej histórie záležitostí Nového Španielska*, ktorú skompiloval niekedy medzi rokmi 1545 až 1590 františkán Bernardino de Sagahún za pomoci aztéckych pomocníkov. Dielo bolo napísané dvojazyčne – v španielčine aj nahuátl. Boli títo domorodí aj španielski pomocníci - Sagahúnovi asistenti – *cultural brokers* ?

Zdroj:

<https://insidethemiddle.wordpress.com/2013/09/10/cultural-brokers-exploring-the-complexities-of-historical-encounters/>

Cultural broker pomáha barmským utečencom v Michigane porozumieť problematike vyplňania formulárov.
(<http://aliciapatterson.org/stories/cultural-broker-refugee-resettlement>)

Návrh aplikovaného výskumu

- Vychádza z požiadaviek zadávateľa
- Podmienený časovými a finančnými možnosťami, ľudskými zdrojmi
- Dynamický návrh

- Vymedzenie skúmaného (sociálny problém)
- Stanovenie teoretických, konceptuálnych a metodologických východísk spoločne so zadávateľom
- Jasné uchopenie skúmanej skupiny (vymedzenie spätne redefinuje ciele výskumu)
- Metodika práce

Výskum v teréne

- Zohľadnenie časových možností
- Efektívne rozdelenie práce
- Kolektívne výskumy – kooperácia výskumníkov
- Priebežná analýza informácií a prípadne flexibilné prispôsobenie výskumu

Výstupy

- Verejný/neverejný
- Záverečná správa, (použitie skôr populárno-náučného jazyka)
- Realizácia navrhnutých riešení – zadávateľ

Výber respondentov:

- Spoločné kritériá (zdieľaný priestor, identita, sociálne postavenie, status...)
- Vhodný *gatekeeper*
 - Pravdepodobnostný výber
 - Nepravdepodobnostný výber

Metódy výskumu

- Štruktúrovaný a pološtruktúrovaný rozhovor, pozorovanie
- Kvalitatívne dáta bývajú dopĺňané o kvantitatívne (prípadne naopak)
- *Focuse groupe* – fokusová skupina

(MORGAN, David L. *Ohniskové skupiny jako metoda kvalitativního výzkumu*. Vyd. 1. Boskovice: Albert, 2001)

Veda a tretí sektor

- Základný výskum/vedecké inštitúcie
 - Doména vedeckých a akademických inštitúcií
 - Silno disciplinovaný a sebaregulujúci
 - Veda sama seba vníma ako nadradenú nad ostatnými typmi vedenia, ako objektívna a apolitická
 - Nedosiahnuteľná pre laikov, ale zároveň ovplyvňuje ich životy

Odklon od zaužívaného vnímania vedy

- Dôraz na interdisciplinaritu
- Zmenšovanie rozdielov medzi aplikovaným a základným výskumom
- Dve podoby
 - Ekonomická interpretácia
 - Otvorenosť voči spoločnosti

Sú vedecké a akademické inštitúcie naozaj
apolitické a objektívne?

Tretí sektor

- Organizácie vstupujú na pole vedenia
- Žiadny alebo slabý ekonomický potenciál
- Predstava o subjektívnosti vedenia z NO

Spolupráca medzi vedeckými inštitúciami a tretím sektorom nie je podporovaná

Vedci v treťom sektore – zväčša na dobrovoľníckej či voľnočasovej báze

Iný spôsob financovania a organizácie

- NO sa musia odvolávať na odborné inštitúcie, poznatky
- NO majú možnosť poskytnúť vedeckým inštitúciám množstvo dát
- NO majú slabí prístup k financiám na výskum, slabšiu personálnu základňu

Science shops – zariadenie, častokrát zviazané s univerzitným prostredím alebo mimovládnu organizáciou. Poskytuje nezávislú zúčastnenú výskumnú podporu v záujme riešenia problémov občianskej spoločnosti.
<http://www.leydesdorff.net/scishop/yearbook.htm>

Think tank – napr. Inštitút pre verejné otázky IVO (<http://www.ivo.sk/92/sk/uvod>). Inštitúcie zaoberajúce sa výskumom alebo analýzou politiky, spájajú akademickú oblasť a politiku, slúžia ako zdroj informácií, koncepcií, ideí o verejnom sektore.

Organizácie

- Anthropictures
(www.anthropictures.cz)
- Nesehnutí (www.nesehnuti.cz)
- CVEK (cvek.sk)
- Nadácia Milana Šimečku
(www.nadaciamilanashimecku.sk)